

Western Balkan Newsletter

Izdanje broj 1
Oktobar 2023

Sadržaj

04

UVOD

10

SRBIJA

Radno pravo

Izmenama Zakona o
zdravstvenom osiguranju
Srbije protiv zloupotreba
bolovanja

14

CRNA GORA

Bankarstvo i finansije

Usaglašavanje Zakona o
platnom prometu sa EU
standardima: Veća
sigurnost za potrošače i
pružaoce usluga

Ovaj bilten namenjen je pružanju opštih informacija i ne predstavlja pravni savet.
Molimo vas da se obratite našim pravnim ekspertima za sva specifična pravna
pitanja.

06

SRBIJA

Bankarstvo i finansije

NBS olakšala položaj korisnika stambenih kredita

07

SRBIJA

Korporativno i komercijalno pravo

Ključne izmene Uredbe za podsticaj direktnih ulaganja

08

SRBIJA

Nekretnine i izgradnja

Građevinski sektor u fokusu: Osvrt na usvojen Zakon o izmenama i dopunama zakona o planiranju i izgradnji

---

11

SRBIJA

Građansko pravo

Da li će Zakon o građanskom partnerstvu doneti prava istopolnim parovima u Srbiji?

12

SRBIJA

Zaštita životne sredine

CBAM Regulativa - Nove obaveze za izvoznike u EU

13

BOSNA i HERCEGOVINA

Energetika i prirodni resursi

Usvojena reforma energetske zakona u Federaciji Bosne i Hercegovine

---

16

SEVERNA MAKEDONIJA

Bankarstvo i finansije

Severna Makedonija ograničila zateznu kamatu i skratila rok zastarelosti potraživanja

---

17

ALBANIJA

Međunarodno pravo

Albanija jača svoju ulogu u globalnoj diplomatiji kroz ratifikovanje međunarodnih sporazuma

---

18

KOSOVO

Građansko pravo

Uticao kosovski Zakon o predškolskom obrazovanju

UVOD

Sa velikim zadovoljstvom predstavljamo vam prvo izdanje našeg Western Balkan kvartalnog biltena!

U VP advokatskoj kancelariji znamo da je dobra informisanost ključna za ostvarivanje konkurentne prednosti u današnjem nepredvidivom poslovnom svetu.

Naš regionalni bilten je koncipiran kao vodič namenjen brzom i jednostavnom, ali temeljnom informisanju o svim zakonodavnim novinama i privrednim trendovima na tržištu Zapadnog Balkana. Bez obzira da li vas zanima kompleksan pregled pravnih propisa iz domena bankarskog i finansijskog prava, korporativnog prava, prava nepokretnosti, radnog prava, građanskog ili ekološkog prava, ili

pak uporediva analiza tržišnih trendova, naš bilten će pružiti najpotpunije, sažete informacije značajne za vaše svakodnevno poslovanje.

Iskoristite priliku da unapredite svoje pravno znanje i steknete prednost na konkurentnom tržištu Zapadnog Balkana uz naš regionalni bilten.

! Vaše mišljenje je važno!

Vaši predlozi i sugestije su dobrodošli i pomoći će nam da poboljšamo naš sadržaj kako bismo bolje odgovorili vašim interesima i potrebama.

Pošaljite nam vaše mišljenje na newsletter@vp.rs

SRBIJA · BANKARSTVO I FINANSIJE

NBS olakšala položaj korisnika stambenih kredita

Narodna banka Srbije donela je, u cilju olakšavanja položaja korisnika stambenih kredita, Odluku o privremenim merama za banke koje se odnose na stambene kredite fizičkim licima („Sl. glasnik RS“, br. 78 od 12. septembra 2023. godine), koja će svakako imati i značajan uticaj na samo tržište stambenih kredita.

Andrea Bačanek

Advokatski pripravnik

andrea.bacanek@vp.rs

Odluka se odnosi na privremene mere koje obuhvataju kako već odobrene stambene kredite, tako i stambene kredite koje će banke odobravati korisnicima za vreme primene Odluke, i to prve stambene kredite do visine od 200.000 EUR, i primenjivaće se u periodu do 31.12.2024. godine.

U pogledu već odobrenih kredita, za dužnike s promenljivom kamatom, kojima je kredit odobren do 30.07.2022. godine nominalna kamata se ograničava na 4,08%, dok će za kredite odobrene nakon toga, a pre stupanja na snagu Odluke dužnici plaćati umanjene rate kredita s kamatom iz prvobitnog plana otplate, ukoliko je inicijalna kamatna stopa veća od 4,08%.

Mere se primenjuju samo kao ograničenje rasta kamatnih stopa. U slučaju snižavanja kamatnih stopa, banke će se pridržavati ugovora o kreditu.

Po pitanju novih stambenih kredita sa promenljivim kamatnim stopama, bankama je naloženo da ne utvrđuju maržu veću od 1,1% do 31.12.2024. godine. Nakon toga, primenjivaće se procenat marže koji je ugovoren. Za kredite sa fiksnom kamatnom stopom, banka može odobriti kredite s nominalnom kamatnom stopom do

5,03%.

Banke su dužne dostaviti novi plan otplate kao i obaveštenje o načinu primene umanjene kamatne stope svim dužnicima na koje se odnosi ova odluka.

Dodatno, odluka omogućava korisnicima stambenih kredita, uključujući one s fiksnom kamatnom stopom, da prevremeno otplate kredit bez naknade za prevremenu otplatu.

Ova odluka Narodne banke Srbije izazvala je pitanja u javnosti o njenoj zakonitosti i pravičnosti. Argumenti se odnose na selektivnost mera koje se primenjuju na određenu grupu kredita, kao i na potencijalno mešanje u ugovorne odnose koji su regulisani Zakonom o obligacionim odnosima. Ovakva dilema svakako postavlja izazov u balansiranju između hitnih ekonomskih potreba i poštovanja pravnih principa.

SRBIJA · KORPORATIVNO I KOMERCIJALNO PRAVO

Nemanja Mitić
Advokatski pripravnik
nemanja.mitic@vp.rs

Ključne izmene Uredbe za podsticaj direktnih ulaganja

Tokom 2023. godine stupile su na snagu izmene Uredbe o određivanju kriterijuma za dodelu podsticaja radi privlačenja direktnih ulaganja ("Sl. glasnik RS", br. 39/2023 i 43/2023).

Jedna od najznačajnijih novina ogleda se u povećanju praga za minimalno ulaganje u materijalna i nematerijalna sredstva (osnovna sredstva). Taj prag sada iznosi 300.000,00 EUR.

Pored već postojećih devet Kriterijuma za stručnu analizu investicionih projekata, novom Uredbom uvedena su dodatna tri:

- efekat ulaganja na proizvodne kapacitete u prerađivačkoj industriji i uticaj na strukturu izvoza prerađivačke industrije i dodatu vrednost;
- uticaj upotrebe proizvodne opreme i tehnologija sa

minimalnim uticajem na životnu sredinu na održivost i performanse u predmetnoj delatnosti;

- uticaj ulaganja u predmetnoj delatnosti ili uvođenja tehnologija sa minimalnim uticajem na životnu sredinu na privlačenje, usavršavanje ili prekvalifikaciju radne snage.

Visina sredstava koja se odobravaju, određuju se ili na osnovu opravdanih troškova ulaganja u materijalna ili nematerijalna sredstva (osnovna sredstva), ili na osnovu opravdanih troškova bruto zarada za nova radna mesta.

Takođe, novom Uredbom definisana je minimalna visina ulaganja sredstava u odnosu na region u kome se realizuje investicioni projekat, kao i visina

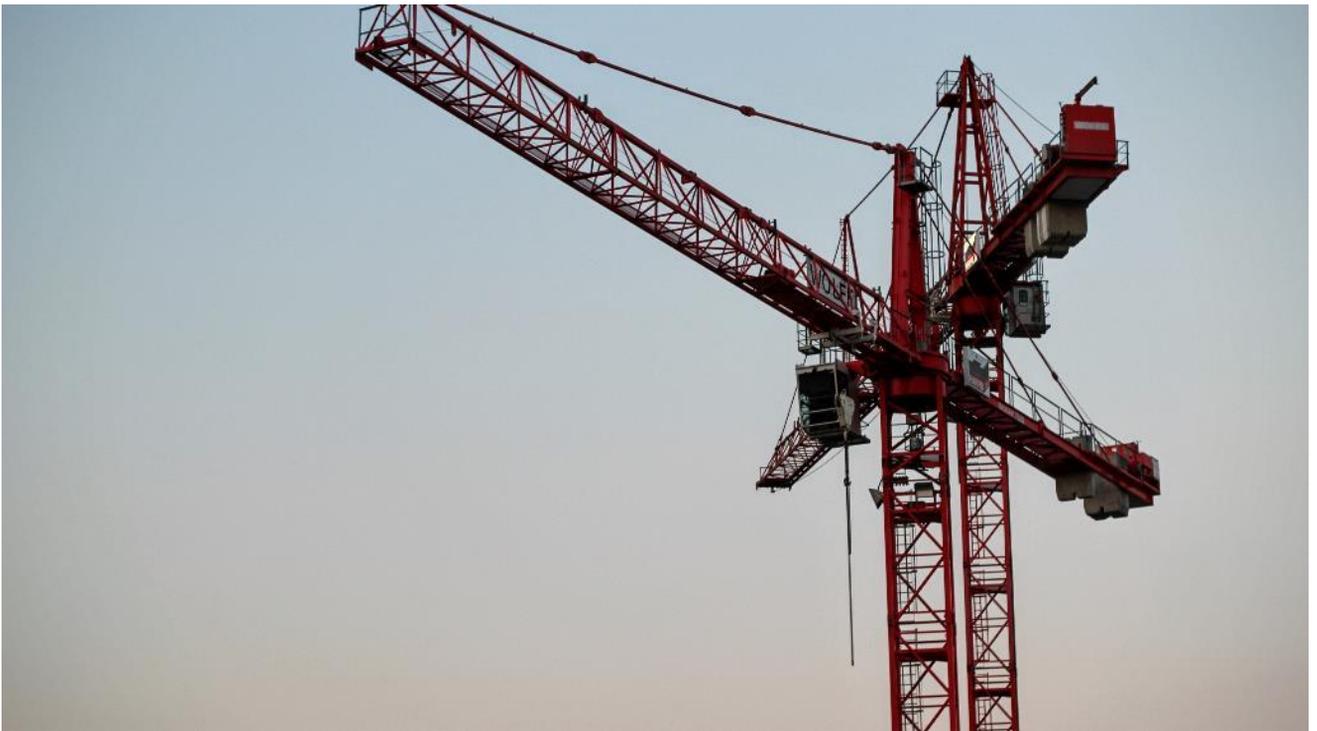
podsticaja. Regioni su sledeći:

- Beogradski region
- Region Vojvodine
- Region Šumadije i Zapadne Srbije, Region Južne i Istočne Srbije i Region Kosova i Metohije

Još jedna bitna novina odnosi se na podsticaje za tzv „Radno intenzivne investicione projekte“. Radno intenzivni investicioni projekat je investicioni projekat kojim se zapošljava najmanje 100 novih zaposlenih, u roku koji je predviđen za realizaciju tog investicionog projekta. Iznos bespovratnih sredstava zavisi od broja novozaposlenih.

SRBIJA · NEKRETNINE I IZGRADNJA

Građevinski sektor u fokusu: Osvrt na usvojen Zakon o izmenama i dopunama zakona o planiranju i izgradnji

U avgustu mesecu 2023. godine, stupile su na snagu značajne izmene i dopune Zakona o planiranju i izgradnji RS koje ovog puta nisu bile samo „kozmetičke“ već su uvele određene novine. U nastavku ovog teksta osvrnućemo se na to kako ove promene utiču na relevantne aspekte građevinskog sektora i planiranja.

Najznačajnije promene odnose se na:

- Donošenja odredaba i mera koje su usmerene na povećanje efikasnosti rada upravnih organa;
- Uvođenje novih elemenata Zelene agende;

- Ukidanje konverzije prava korišćenja u pravo svojine uz naknadu;

Jedna od važnih promena odnosi se na dalje unapređenje elektronskog sistema (CEOP) za izdavanje građevinskih dozvola. Uvođenje novih funkcionalnosti, posebno E-prostora, značajno će ubrzati proces izrade i izmena planske dokumentacije, čime bi trebalo da se postigne veća efikasnost u celokupnom postupku. U cilju veće odgovornosti u postupcima izdavanja akta za izgradnju, ovlašćena lica će biti suočena sa povećanom odgovornošću i mogućnošću podnošenja prekršajnih prijavi protiv

odgovornih lica u slučaju nepoštovanja zakonskih rokova.

Dodatno, izmenama i dopunama Zakona uvodi se obaveza jedinica lokalnih samouprava da u roku od četiri godine od dana stupanja na snagu izmena donesu planske dokumente koji će biti direktno primenljivi čime bi trebalo da se prevaziđe jedan od trenutno aktuelnih problema u građevinskom sektoru, a to je nepostojanje direktno primenljivog planskog osnova kao neophodan preduslov za razvoj planske gradnje.

Uvođenjem pozicije glavnog državnog urbaniste dodatno će se unaprediti prostorno i urbanističko planiranje u Srbiji, pružajući jasniju strukturu i organizaciju.

Novi elementi "zelene agende" predstavljaju važan deo izmena i dopuna Zakona. Fokusirajući se na energetska efikasnost, uvodi se pojam "zelene gradnje" koji će biti podržan izdavanjem sertifikata. Takođe, planira se povećanje elektromobilnosti, preciziraju se odredbe o izgradnji solarnih parkova, zatim uspostavljanje registra brownfield lokacija i obavezno priključenje na postojeću infrastrukturu bez naknade (osim za lica koja dokazuju da koriste obnovljive izvore energije) itd. U cilju smanjenja emisije gasova sa efektom staklene bašte, korišćenja ekološki sertifikovanih građevinskih materijala i opreme, smanjenja produkcije otpada, korišćenja obnovljivih izvora energije, za sve nove zgrade preko 10.000 m² bruto razvijene građevinske površine, po izdavanju upotrebne dozvole, pribavlja se sertifikat zelene gradnje.

Izmene zakona uvode novine i u pogledu polja primene Energetskih pasoša i propisuju obavezu da u narednih 10 godina svi objekti (a ne samo novosagrađeni), bilo javne bilo privatne namene, kao i poslovni prostori i stanovi budu snabdeveni ovim sertifikatom. Na koji način će kontrola sprovođenja ove obaveze biti uvedena u ovom trenutku još uvek nije poznato. Sam Zakon predviđa da će to biti razrađeno u narednih godinu dana posebnim podzakonskim aktima. Kao jedan od mehanizama predviđa se obaveza prilaganja predmetnog sertifikata prilikom zaključivanja kupoprodajnih ugovora i ugovora o zakupu, ali tek po isteku predviđenih rokova za implementiranje.

Kao najznačajnija promena svakako se odnosi na ukidanje naknade za konverziju odnosno pretvaranje prava korišćenja u pravo svojine na građevinskom zemljištu bez naknade za određene kategorije lica. Ipak, ovo se ne odnosi na subjekte kao što su sportska društva i udruženja, stambene i zemljoradničke zadruge, lica na koja se primenjuju odredbe propisa Republike Srbije i bilateralnih međunarodnih ugovora kojima se uređuje sprovođenje Aneksa G Sporazuma o pitanjima sukcesije i društvena preduzeća.

S tim u vezi, planirano je da u roku od 3 meseca od stupanja na snagu ovih izmena, bude formirana Agencija za prostorno planiranje i urbanizam Republike Srbije koja će po zahtevu za konverziju izdavati Informaciju o lokaciji sa ciljem da se utvrdi da li je predmetna parcela za koju se traži konverzija predviđena za javnu namenu. Ukoliko parcela nije predviđena za javnu namenu, Agencija će izdavati potvrdu na osnovu koje će se pred nadležnim katastrom izvršiti konverzija prava korišćenja u pravo svojine. Važno je napomenuti da se pravo svojine u ovim situacijama stiće samim zakonom, a da će upis u katastar imati samo deklarativno dejstvo.

Ostaje da vidimo na koji način će se brojne izmene (za koje svakako smatramo da su celishodne i važne) zaista i ostvariti u praksi i da li će uspeli da ostvare pozitivan efekat koji bi pomogao postojećem sistemu planiranja i izgradnje u Republici Srbiji.

Za sve nove zgrade preko 10.000 m² bruto razvijene građevinske površine, po izdavanju upotrebne dozvole, pribavlja se sertifikat zelene gradnje

Jovana Čapaković
Stariji partner – advokat
 jovana.capakovic@vp.rs

Predrag Stojanovski
Advokat
 predrag.stojanovski@vp.rs

SRBIJA · RADNO PRAVO

Izmenama Zakona o zdravstvenom osiguranju Srbije protiv zloupotreba bolovanja

Da li će vraćanje na staro zakonsko rešenje doprineti da se spreče enormne zloupotrebe zaposlenih u ostvarivanju prava na privremenu sprečenost za rad?

Sabina Dautović

Advokat

sabina.dautovic@vp.rs

Još od 2019. godine, kada je donet novi Zakon o zdravstvenom osiguranju, ali i pre tog perioda, poslodavci u Srbiji susreću se sa značajnim procentom odsustva zaposlenih sa rada usled privremene sprečenosti za rad (bolovanja) i velikim zloupotrebama ovog prava od strane zaposlenih.

Zloupotreba prava na bolovanje ima negativan efekat kako na efikasnost i organizaciju rada poslodavca, tako i na sredstva koja poslodavac izdvaja za zarade. Navedeno usled činjenice da za prvih 30 dana privremene sprečenosti za rad zaposlenog poslodavac isplaćuje naknadu zarade iz svojih sredstava, a od 31. dana ova naknada isplaćuje se na teret sredstava Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje (RFZO).

Prema važećem zakonskom rešenju, izabrani lekar može odobriti do 60 dana bolovanja, a nakon toga produženje bolovanja odobrava prvostepena lekarska komisija. Upravo ovo zakonsko rešenje ne samo da nije smanjilo dotadašnje zloupotrebe bolovanja, već je dodatno podstaklo i uvećalo procenat neosnovanog odsustva sa rada po tom osnovu.

Masovno odobravanje bolovanja u trajanju od čak 58 dana u kontinuitetu bez mogućnosti prvostepene lekarske komisije da preispita to bolovanje predstavljalo je ne samo teret za poslodavaca, već i ozbiljan teret sredstava budžeta

RFZO, što je, kako se čini, glavni razlog inicijative za promenu zakona.

Vlada Republike Srbije usvojila je predlog Zakona o izmenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju, navodeći u obrazloženju tog predloga da je uočeno kako su izabrani lekari utvrđivali privremenu sprečenost za rad osiguranika mimo utvrđenih preporuka u pogledu dužine trajanja privremene sprečenosti za rad u zavisnosti od dijagnoze, kao i bez odgovarajuće prpratne dokumentacije i dodatnih dijagnostičkih pregleda. Na taj način, deo osiguranika neopravdano je ostvarivao pravo na naknadu zarade za vreme privremene sprečenosti za rad u dužem vremenskom periodu, odnosno u okviru propisanih 60 dana, čime su dodatno opterećena sredstva kako poslodavca, tako i RFZO-a. Sredstva obezbeđena u RFZO-u za ovu namenu kontinuirano su se povećavala, a u 2023. godini iznose čak 29,5 milijardi dinara.

Ovim predlogom za izmenu Zakona o zdravstvenom osiguranju zapravo se vraća staro zakonsko rešenje, prema kome izabrani lekar može odobriti bolovanje do 30 dana, što je upravo period u kome naknada zarade pada na teret poslodavca. Čini se da je smisao predložnih izmena u tome da se smanji trošak budžeta RFZO, a da time rizik i dosadašnji dugogodišnji problem zloupotreba bolovanja ostaje i dalje aktuelan za poslodavce.

SRBIJA · GRAĐANSKO PRAVO

Da li će Zakon o građanskom partnerstvu doneti prava istopolnim parovima u Srbiji?

Predlogom Zakona o građanskom partnerstvu od 8. septembra 2023. godine, ponovo je u skupštinsku proceduru ušla mogućnost zakonskog regulisanja istopolnih brakova u Srbiji.

Jelena Plamenac

Stariji advokat

jelena.plamenac@vp.rs

Prema predlogu, trebalo bi da ovaj propis uredi zajednicu života dva punoletna lica istog pola, uslove njenog nastanka, prestanka, registar zajednica, te dejstva i pravne posledice ove zajednice, koja se u predlogu naziva „građanskim partnerstvom“.

Zakon bi trebalo da uredi pravo na izdržavanje i imovinske odnosi među partnerima, mogućnost nasleđivanja, poreske i druge olakšice, prava za slučaj bolesti, prava iz zdravstvenog, penzijskog i socijalnog osiguranja i druga prava, na način na koji su ove oblasti uređene među bračnim partnerima.

Kao ni u prethodnim predlozima regulisanja istopolnog partnerstva, ni ovog puta nije dat predlog u vidu pružanja mogućnosti da istopolni partneri usvajaju decu.

SRBIJA · ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

CBAM Regulativa - Nove obaveze za izvoznike u EU

Danica Janković
Advokatski pripravnik
danica.jankovic@vp.rs

Evropska komisija je 17.08.2023. godine donela Regulativu kojom se utvrđuju pravila za primenu Uredbe (EU) 2023/956 Evropskog Parlamenta i Saveta u pogledu obaveza izveštavanja za potrebe Mehanizma prilagođavanja granice ugljenika tokom prelaznog perioda (u daljem tekstu: Regulativa) kojom se utvrđuju detaljna pravila implementacije CBAM mehanizma u periodu od 01. oktobra ove godine, do 31. decembra 2025. godine.

Takozvani Mehanizam prilagođavanja granice ugljenika (engl. Carbon Border Adjustment Mechanism, u daljem tekstu: CBAM) deo je politike zaštite životne sredine EU i predstavlja instrument dizajniran da podrži klimatske ambicije EU da se postigne neto smanjenje od emisije gasova staklene bašte (u daljem tekstu: GHG).

CBAM osigurava da uvoznici robe iz zemalja koje nisu članice EU trpe slične troškove za „ugrađene emisije“ uvezene robe. Ovo ipak, dotiče samo određene industrije, a to su industrije cementa, đubriva, čelika, aluminijuma, đubriva, vodonika i električne energije.

U skladu sa Regulativom, a kako bi se CBAM uveo postepeno, EU je propisala korake u prilagođavanju kompanija, pa tranzitivni period počinje 01. oktobra 2023. godine, a završava se 31. decembra 2025. godine. U ovom periodu, uvoznici u EU će morati samo da izračunavaju nivo emitovanog ugljenika njihovih dobavljača, i izveštavaju o ovim informacijama kvartalno.

U okviru prelaznog sistema, uvoznici, koji su subjekti izveštavanja o ugrađenim emisijama, sarađuju sa proizvođačima na pristupanju

informacijama o tome kolike emisije je imala njihova proizvodnja. Ovo uključuje direktne emisije, ali i emisije koje nose njihovi inputi u proizvodnji, električna energija koju troše, i druge indirektno emisije. Organi EU biće zaduženi za vođenje Registra – internet baze podataka koja sadrži sve informacije o ugrađenim emisijama CBAM proizvoda.

Konačni period počinje od 1. januara 2026. godine i podrazumeva dve faze: od 2026. do 2033. godine, ugrađene emisije za CBAM robu će biti postepeno pokriveno obavezom CBAM-a, a od 2034. godine, 100% ugrađenih emisija CBAM robe će biti pokrivena CBAM sertifikatima.

BOSNA I HERCEGOVINA · ENERGETIKA I PRIRODNI RESURSI

Usvojena reforma energetske zakona u Federaciji Bosne i Hercegovine

Adnan Sarajlić

Advokat

adnan.sarajlic@sarajliclaw.com

Edna Basara

Advokatski pripravnik

edna.basara@sarajliclaw.com

Dana 31.07.2023. godine usvojen je set reformskih energetske zakona u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Reforma se odnosi na sljedeće zakone:

1. Zakon o električnoj energiji Federacije Bosne i Hercegovine objavljen u Službenim novinama Federacije BiH broj 60/23;
2. Zakon o korištenju obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije; I
3. Zakon o energiji i regulaciji energetske djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine objavljen u Službenim novinama Federacije broj 60/23.

Reformom je došlo do usklađivanja propisa iz oblasti električne energije sa propisima Europske unije iz ove oblasti, te sistematskim uređivanjem pitanja od zajedničkog značaja za korištenje više oblika energije unutar sektora električne energije, prirodnog gasa, naftnih derivata, obnovljivih izvora energije

i energetske efikasnosti.

Mogućnost fizičkog lica u svojstvu prosumera da može proizvoditi dio električne energije za vlastite potrebe, kao novi učesnik na tržištu, jedna je od najznačajnijih promjena u odnosu na raniju zakonsku regulativu.

Iznimke od obaveznog posjedovanja energetske dozvole, uvođenje zajednice obnovljivih izvora energije kao novog učesnika na tržištu iz ove oblasti, pojačan nadzor nad radom elektroenergetskih subjekata, pravo na podsticaj, doprinjeti će stvaranju uslova za investiranje u elektroenergetski sektor te promovisanju razvoja uz očuvanje životne sredine.

Zaštita građana kao krajnjih kupaca, stabilnost i efikasnost sektora energetike, povećanje sigurnosti snabdijevanja, samo su dio od ciljeva značajne reforme naročito u periodu energetske krize kao i trenda dekarbonizacije.

CRNA GORA · BANKARSTVO I FINANSIJE

Usaglašavanje Zakona o platnom prometu sa EU standardima: Veća sigurnost za potrošače i pružaoce usluga

Radi usaglašavanja Zakona o platnom prometu sa Direktivom Evropske unije o platnim sistemima PSD2, čiji je glavni cilj da podstakne inovacije i podrži pojačanu konkurenciju i transparentnost u oblasti pružanja platnih usluga, stupio je na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu, a donijet je i niz podzakonskih akata koji će omogućiti realizaciju Zakona.

Vasilisa Pejović

Advokat

vasilisa.pejovic@vp.rs

Donošenjem Zakona omogućava se uvođenje novih pružalaca platnih usluga, čime se podstiče konkurentnost na tržištu platnih usluga i stvaraju preduslovi za snižavanje cijena platnih usluga.

Novi zakon, između ostalog, dovodi i uređuje dvije nove platne usluge, i to: usluge pružanja informacija o računu za plaćanje koja omogućava korisniku platnih usluga da u svakom trenutku ima cjelovit pregled svog finansijskog stanja, sa svih računa za plaćanje koje posjeduje, kao i usluge iniciranja plaćanja, kojim se pruža pouzdana informacija da je plaćanje inicirano.

Takođe, novim Zakonom se obezbjeđuje veća sigurnost za elektronska plaćanja i za pružaoce platnih usluga, ali i unapređuju pravila o zaštiti potrošača kao korisnika platnih usluga.

Zaštita potrošača naročito je vidljiva u situacijama kada iznos plaćanja nije unaprijed poznat, poput hotelskih ili rentakar rezervacija, a novim zakonom se smanjuje odgovornost potrošača za neautorizovane platne transakcije u slučaju izgubljenog ili

ukradenog platnog instrumenta – platne kartice, telefona sa aplikacijom za plaćanje i sl. na iznos od 50,00 umjesto ranijih 150,00 evra.

Uvodi se i rok za odgovor na prigovor potrošača, a skraćuje se i rok za otkazivanje ugovora sa pružaoce platnih usluga sa 12 na 6 mjeseci, bez naknade.

Jedna od značajnih novina je i implementacija sistema koji će omogućiti svakodnevno praćenje informacija o blokadi transakcionih računa izvršnih dužnika, odnosno pravnih lica i preduzetnika, sa ciljem povećanja transparentnosti i pristupa informacija za javnost, što je naročito značajno za sve finansijske institucije, ali i druge poslovne subjekte koji svoje obaveze izvršavaju savjesno i odgovorno.

SEVERNA MAKEDONIJA · BANKARSTVO I FINANSIJE

Severna Makedonija ograničila zateznu kamatu i skratila rok zastarelosti potraživanja

Daniela Todorovska
Advokat
daniela.todorovska@vp.rs

Skupština Republike Severne Makedonije je na sednici održanoj 18. jula 2023. godine donela i usvojila Zakon o izmenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima i Zakon o izmenama i dopunama Zakona o izvršenju.

Usvojeni zakoni su objavljeni u „Službenom glasniku Republike Severne Makedonije“ br. 154 od 20. jula 2023. godine i stupili su na snagu danom objavljivanja u „Službenom glasniku“.

Usvojenim izmenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima predviđen je gornji prag za naplatu zakonske zatezne kamate na iznos dospеле a neizmirene glavnice, pri čemu iznos neplaćene zatezne kamate prestaje da teče kada dostigne iznos glavnice.

Ova izmena je pretočena i u Zakon o izvršenju, pri čemu se izvršenje, odnosno naplata zatezne kamate nastavlja sve do trenutka kada ona dostigne iznos glavnice.

Pored izmena koje se odnose na zateznu kamatu i ograničenja njenog obračunavanja i naplate do trenutka kada ona dostigne iznos dospelog a neizmirenog duga,

zakonodavac je predvideo i dodatnu izmenu koja se odnosi i na rok zastarelosti.

Naime, zakonodavac je izmenama predvideo da u roku od 5 godina od trenutka kada postanu izvršna zastarevaju sva potraživanja utvrđena pravnosnažnom sudskom odlukom ili odlukom drugog nadležnog organa ili u postupku poravnjanja pred sudom ili drugim nadležnim organom, kao i potraživanja za koja je u skladu sa zakonom predviđen kraći rok zastarelost, a u tom roku zastarevaju i sva privremena potraživanja koja dospevaju u budućnosti.

Ovakvo zakonsko rešenje, kojim se predviđa skraćivanje roka zastarelosti sa 10 na 5 godina, dovelo je poverioce u mnogo nepovoljniji položaj, narušavajući ravnopravan položaj učesnika na tržištu i ograničavajući slobodu konkurencije i preduzetništva, posebno zbog toga što je ovim zakonskim rešenjem predviđeno je da će se novi Zakon o izvršenju primenjivati retroaktivno na započete postupke izvršenja odnosno naplate potraživanja.

ALBANIJA · MEĐUNARODNO PRAVO

Albanija jača svoju ulogu u globalnoj diplomatiji kroz ratifikovanje međunarodnih sporazuma

Albanija je, kroz ratifikaciju međunarodnih sporazuma, pokazala svoju posvećenost multilateralizmu kao sredstvu za očuvanje mira, sigurnosti i unapređenje međunarodne saradnje tokom godina svog demokratskog razvoja.

Magdhalini Lena

Advokat

magdhalini.lena@vp.rs

Odbor za spoljnu politiku razmatrao je 3. jula 2023. godine nacrt Zakona o ratifikaciji međunarodne Konvencije o suzbijanju akata nuklearnog terorizma koji je predložilo veće ministara. Nakon formiranja Radne grupe i ispitivanja usaglašenosti Konvencije sa Ustavom i važećim zakonodavstvom, 20. septembra 2023. godine doneta je odluka o ratifikaciji Konvencije sačinjene u Njujorku, 13. aprila 2005. godine.

Ciljevi koji se žele postići ratifikacijom ove Konvencije odnose se na jačanje i dopunu postojećeg pravnog okvira za identifikaciju kršenja i preduzimanje zajedničkih

mera u borbi protiv nuklearnog terorizma, uz poštovanje važećeg domaćeg i međunarodnog zakonodavstva.

Albanija se obavezuje da će doprineti globalnoj sigurnosti i rešavanju pretnji terorizma, a takođe će bolje definisati svoje nacionalne interese u okviru međunarodnih strategija.

Terorizam predstavlja ozbiljnu pretnju međunarodnoj sigurnosti, a Albanija, putem svojih diplomatskih misija u UN-u, želi podržati dijalog među zemljama sveta kako bi se suočila s ovim izazovima.

KOSOVO · GRAĐANSKO PRAVO

Uticaj kosovskog Zakona o predškolskom obrazovanju

Skupština Kosova je nedavno usvojila Zakon o predškolskom obrazovanju, čiji je cilj uređenje pružanja kvalitetnog obrazovanja u svim vrstama obrazovnih ustanova koje pohađaju deca od rođenja do šeste godine života. Tim zakonom je propisano pružanje i pripremnog predškolskog programa.

Besim Parduži

Advokat

besim.parduzi@vp.rs

Zakon o predškolskom obrazovanju obuhvata niz odredbi, uključujući sektorsku koordinaciju, inicijative za obrazovanje u porodici, smernice za ishranu, razvoj jelovnika, pružanje i uređenje obrazovnih materijala, praćenje obrazovnih aktivnosti, obuku staratelja i sveobuhvatni pristup obrazovanju.

Ovaj zakon predstavlja novi standard i osigurava jednake prilike u obrazovanju za svu decu, čime ih osnažuje da postanu sposobni i produktivni građani koji doprinose kako svom vlastitom razvoju, tako i

boljitku društva.

Pored Zakona o predškolskom obrazovanju, Ministarstvo obrazovanja, nauke, tehnologije i inovacija (MASHTI) završava i plan i program predškolskog obrazovanja.

Regionalna pokrivenost

VP Srbija

Teodora Dražera 34,
11000 Beograd
info@vp.rs

VP Bosna i Hercegovina

Maršala Tita 28,
71000 Sarajevo
office.ba@vp.rs
Kontakt osoba
Adnan Sarajlić
* Nezavisni advokat u saradnji sa
VP advokatskom kancelarijom

VP Crna Gora

Hercegovačka 56,
81110 Podgorica
office.mne@vp.rs
Kontakt osoba
Vasilisa Pejović
* Nezavisni advokat u saradnji sa
VP advokatskom kancelarijom

VP Severna Makedonija

Dimitrie Čupovski 22A/1-3,
1000 Skopje
office.mk@vp.rs
Kontakt osoba
Daniela Todorovska
* Nezavisni advokat u saradnji sa
VP advokatskom kancelarijom

VP Albanija

Abdula Frašerija 2/8,
1008 Tirana
office.al@vp.rs
Kontakt osoba
Magdhalini Lena
* Nezavisni advokat u saradnji sa
VP advokatskom kancelarijom

VP Kosovo

Garibaldijeva H13 12,
10000 Priština
office.ks@vp.rs
Kontakt osoba
Besim Parduži
* Nezavisni advokat u saradnji sa
VP advokatskom kancelarijom